

Michaël helpt de aannemer bij de verbouwingswerken in Maud&Co.

DOSSIER

WONEN

IN VERBONDENHEID

2
deel

In dit tweede deel van het dossier Wonen – het eerste deel verscheen in Sterk september 2019 – gaan we langs bij Maud&Co, Toontjeshuis en Zewopa. Op elk van deze plekken worden mensen geprikkeld om aan het leven deel te nemen.

“DE JONGEREN GROEIEN EN VOELEN ZICH WAARDEVOL”

Maud&Co is een cohousingproject in Hoboken. Mede-initiatiefneemster is Kathleen van Wynsberghe, de mama van de nu 23-jarige Maud. Sinds begin dit jaar verblijven er in Maud&Co zeven jongvolwassenen.

“Het idee ontstond vier jaar geleden”, vertelt Kathleen van Wynsberghe. “Maud heeft een oudere broer en zus en ziet die evolueren: naar school, op kot, bij hun lief gaan wonen... ‘Ik wil ook op kot’ zei Maud. Mijn leuze is: alles kan, zolang het tegendeel niet bewezen is. Zo heeft Maud altijd inclusief onderwijs gevolgd. Maar er is natuurlijk ondersteuning nodig. En zoals de behoeften evolueren, verandert ook de aard van ondersteuning. Het is een verhaal dat nooit af is. Een oplossing ‘voor de rest van je leven’, daar geloof ik niet in. Voor welke jongere lukt dat wel? Mensen veranderen van job, van relatie, van dromen... Ook voor Maud zochten we dus vooral iets wat haar op dat moment kon helpen.”

“Maud studeerde na haar secundaire school fotografie. Ze had al negen jaar dezelfde inclusiekracht, maar door het M-decreet waren er meer

beperkingen. Gelukkig hadden we in al die jaren zelf een stevig kader uitgebouwd. Zo had Liesbeth ooit stage gelopen bij ons. Omdat het goed klikte, hebben we haar gevraagd om inclusiekracht van Maud te worden. Na lang zoeken, vonden we een school bereid om Liesbeth op de loonlijst te nemen en naar Maud te detacheren. De samenwerking met Liesbeth verliep heel goed. In zoverre zelfs, dat toen Maud op kot wou, we samen op het idee kwamen om een pand te zoeken in de stad. Liesbeth, die orthopedagoog is, zou haar huis verkopen en zou met haar gezin cohousen en een ‘zorggezin’ runnen met meerdere jongeren. Dat was een goede oplossing, want mijn grootste zorg is dat Maud zou vereenzamen. Mensen met een handicap vinden en onderhouden moeilijker sociale contacten.”

Kijken of het klikt

“Financieel is het niet eenvoudig. We hebben finaal zeven zorgbudgetten nodig voor alle ondersteuning. We opteerden voor een kleinschalige woonvorm en vonden een pand met plaats voor negen. We werkten een visietekst uit, met het profiel van Maud als vertrekpunt. De andere bewoners moeten min of meer dezelfde capaciteiten hebben. Daarnaast is solidariteit een grondbeginsel. Niet het financiële staat voorop, maar het samenwonen. Mensen met een beperking kunnen vaak niet kiezen met wie ze samenwonen. Wij wilden dat wel. We hielden infosessies voor investeerders, vrijwilligers en potentiële bewoners. Met de kandidaat-bewoners organiseerden we daarna activiteiten: minigolf, een picknick, een uitstap... Om te zien of het klikte. Sommigen voelden meteen: dit is het! Anderen ervaarden dat dit toch niet was wat ze zochten. Vandaag hebben we nog altijd twee plaatsen vrij, die we warm houden tot er zich kandidaten aanmelden die zich goed voelen in dit initiatief.”

“Terugkijkend hebben we op korte tijd veel werk verzet. Het loopt vrij goed nu, al zitten we allemaal op ons tandvlees. We zijn ambitieus. We zorgen niet alleen voor een woonst waar we hun zelfstandigheid en verantwoordelijkheid stimuleren, maar zoeken ook passende vrijetijdsactiviteiten en werkgelegenheid in de buurt: in de groendienst, de administratie, bij Natuurpunt, de slager, de fietsenmaker, scholen, een broodjeszaak, de CM... We coachen elke jongere individueel. Dat vergt vele uren ondersteuning. Maar de jongeren zijn fier. Ze voelen zich groeien.”

foto: Maud&Co

“Alles kan, zolang het tegendeel niet bewezen is.”

foto: Maud&Co

Job on hold

"Zelf heb ik mijn baan on hold gezet om als vrijwilliger te werken voor Maud&Co. Liesbeth en haar gezin wonen in een duplex appartement bij Maud&Co, zodat er nachtpermanentie is. Op die manier realiseren we nu vijf dagen per week opvang. We werken samen met Solidariteit voor het Gezin en met stagiairs van hogescholen. De negen plaatsen zijn verspreid over drie huisjes, met gemeenschappelijke ruimtes."

"Geen enkele jongere heeft al een volwaardig zorgbudget, ze staan allemaal op wachtlijsten. Samen hebben ze ongeveer één volledig zorgbudget. Maud zelf staat al 16 jaar op de wachtlijst. Mijn aanvoelen is, dat hoe meer je als ouders zelf doet, hoe langer je op de wachtlijst blijft. Dat is een bittere vaststelling. Al 4 jaar kan ik mijn job als verpleegkundige niet doen. Maud is nu 23 jaar. In Maud&Co leert ze stap voor stap om verantwoordelijkheid te nemen, het huishouden te doen en zichzelf te verzorgen. Ze droomt ervan om verder te groeien, nog autonomer te gaan wonen in de buurt met een lijntje naar Maud&Co. Zo kan je met minder middelen meer jongeren helpen. Weet je, ik heb me de jongste jaren hard verdiept in alle dossiers van de bewoners. Veel mensen vinden hun weg niet in de doolhof van de zorg. Zelf investeert de overheid minder dan vroeger in vastgoed.* Zo pushen ze ons om zelf dit soort initiatieven te nemen. Maar het is allerm minst evident." //

www.maudenco.be

* Noot van het VAPH: Kleinschalige ouderinitiatieven die tot doel hebben te voorzien in infrastructuur voor personen met een handicap, kunnen een beroep doen op alternatieve vormen van financiering voor het aspect vastgoed via het Vlaams Infrastructuurfonds voor Persoonsgebonden Aangelegenheden (VIPA). Dit soort initiatieven geeft immers mooie kansen op meer inclusief wonen. Parallel en onverminderd wordt via VIPA verder ingezet op de uitbouw en vernieuwing van infrastructuur bij de vergunde zorgaanbieders. Daar ligt de nadruk op noodzakelijke infrastructuur voor zwaar zorgbehoevenden.

HANDICAP & WONEN

Juridische en financiële aspecten van een inclusieve woning

Begin december verscheen de digitale publicatie 'Handicap & wonen' van de Koning Boudewijnstichting (KBS). De publicatie is een aanvulling op de brochure 'Vind of creëer een inclusieve woning in België', die nog altijd beschikbaar is op de website van de KBS.

De nieuwe brochure gaat in op de juridische en financiële aspecten van een inclusief woonbouwproject. Ze bestaat uit zeven praktische fiches met links naar nuttige informatie. De volgende vragen worden behandeld:

- Welke zijn de mogelijke formules voor een inclusief woonbouwproject?
- Hoe ontwerp je het?
- Hoe zet je het technisch op?
- Hoe financier je het?
- Welke statuut krijgen de bewoners?
- Hoe werk je de begeleiding uit van de bewoners?
- Hoe financier je hun dagelijks leven? //

Deze publicatie werd gerealiseerd in samenwerking met GiPSo en Habitat et Participation. Alle informatie op www.kbs-frb.be bij 'Publicaties'.

Een woon- of dagbestedingsproject voor je zoon of dochter met een handicap realiseren?

Kies de juiste gps!

De zoektocht naar een geschikte plek is voor veel ouders een bron van zorgen en stress. Wil je zelf een woon- of dagbestedingsproject realiseren, maar weet je niet hoe te beginnen? Wil je weten hoe je andere ouders kan vinden die met hetzelfde idee rondlopen? En of je plannen realistisch en financieel haalbaar zijn? Dan kan je bij GiPSo aankloppen.

GiPSo beantwoordt je vragen en zorgt voor ondersteuning. Het belangrijkste doel van GiPSo wordt het begeleiden van initiatiefnemers van een project vanaf de aanmelding tot de opstart. GiPSo werkt als een gps, die aanwijzingen geeft over hoe je doel te bereiken, zonder het stuur over te nemen.

Een project kan starten met één initiatiefnemer, maar evolueert altijd tot een project van een groep mensen samen. Het wordt gedragen door een brede groep mensen: familie en vrienden, de buurt, vrijwilligers enzovoort. Elk project wordt zo uitgewerkt dat er geen financiële drempels zijn voor toekomstige deelnemers.

GiPSo geeft geregeld infoavonden voor mensen die erover denken om een project op te starten. Je kan ook een afspraak maken met een van de GiPSo-medewerkers. //

Alle informatie op www.gipso.be.

“WIJ ZOEKEN MENSEN DIE HUN GELUK WILLEN DELEN”

‘Jij zou gemakkelijk iets kunnen doen voor je zoon Toon, maar hoeveel mooier zou het zijn als je een grotere groep jongeren met een handicap zou kunnen helpen.’ Met die straffe uitdaging ging ondernemer Joost Callens van Durabrik aan de slag. In 2015 organiseerde hij een eerste denktank. Even later zag het concept Toontjeshuis het licht. Vijftien projecten staan ondertussen op stapel, in 2021 opent de eerste realisatie.

Bestuurder Bert Niclaes heeft de ontwikkeling van Toontjeshuis van dichtbij meegemaakt. Hij was 18 jaar financieel directeur in het bedrijf van Callens. “Toontjeshuis raakt me persoonlijk”, zegt hij. “Mijn broer heeft een handicap, ik ken de uitdagingen.” “Toontjeshuis is vooral een netwerkorganisatie. We zijn gestart met fondsenwerving samen met de Koning Boudewijnstichting. We richtten een vzw op die de visie bewaakt en twee coöperatieve vennootschappen met een sociaal oogmerk. De ene coöperatie beheert financiële middelen die enkele families onbaatzuchtig ter beschikking stellen om huizen mee te bouwen. Het rendement is beperkt, maar de sociale impact is groot. We zijn daarom doorlopend op zoek naar investeerders. Een tweede coöperatie verenigt ons met tien zorgorganisaties die samen met ons willen investeren in de processen en later de woon- en dagondersteuning opnemen in hun regio. Zo vormen we een sterk netwerk van organisaties.”

Duurzaamheid

“Iedereen kan bij ons aankloppen voor ondersteuning van hun project. Solidariteit en duurzaamheid, in alle betekenissen, zijn de sleutelwoorden. We bouwen met aandacht voor duurzame energie. Bovendien zijn onze gebouwen aanpasbaar: als de noden

veranderen, verandert de woning mee. Duurzaamheid zit ook in ons netwerkmodel. Samen bereiken we meer dan alleen.”

“Elk Toontjeshuis vormt een aparte vzw. De ouders die initiatiefnemer zijn, beheren de vzw. Zij bepalen wie in het huis komt wonen en welke afspraken er gelden, bijvoorbeeld over wat ze gemeenschappelijk en individueel organiseren. Alles samen ontwikkelen we vandaag vijftien projecten. We hopen dit jaar nog de eerste steen te kunnen leggen voor ons project in Boom, waar veertien studio's komen. Er is een startgroep, maar er zijn nog instapmogelijkheden. Kandidaten brengen we in contact met de andere bewoners en met de zorgpartner. Wij streven voor iedereen naar de beste oplossing.” Het is allicht niet gemakkelijk om de juiste mensen samen te brengen? Bert Niclaes: “Het begint met enkele mensen die elkaar vinden. Van daaruit groeit het project. We nemen de tijd die nodig is om de groep te vervolledigen. We zetten nooit zomaar mensen bij elkaar. Per huis is er een ‘host’ die ter plekke als een maatschappelijk werker functioneert. Ook ouders en vrijwilligers nemen taken op, bijvoorbeeld voor de permanentie of het onderhoud. Er is altijd een gedeelde regie: de lokale vzw met de ouders, de zorgorganisaties en Toontjeshuis.”

Ondernemer Joost Callens met zijn zoon Toon.

Solidariteit

Wat als geïnteresseerde mensen nog geen zorgbudget hebben? “Een leven begint niet bij een zorgbudget. Solidariteit is belangrijk, al moet het financiële plaatje uiteindelijk kloppen. Daarom zal een Toontjeshuis in het begin misschien geen zeven dagen op zeven open zijn en moeten de ouders bijspringen. Maar we weten dat het kan en ook mensen die op hun budget wachten, zijn welkom. Wie geen solidariteit aan de dag wil leggen, past niet in het concept Toontjeshuis. Wie vandaag een budget krijgt, weet dat hij ‘geluk’ heeft. Wij zoeken mensen die hun geluk willen delen.”

Hoe gaat het ondertussen met Toon om wie het allemaal begonnen is? “Toon is ondertussen 18 jaar. Hij is trots op Toontjeshuis, maar zelf wil hij het liefst alleen wonen. Ook hij maakt graag zijn eigen keuzes.” //

www.toontjeshuis.be

“MENSEN PRIKKELLEN OM AAN HET LEVEN DEEL TE NEMEN”

Zewopa staat voor inclusief leven en wonen in de samenleving. De organisatie biedt ondersteuning in zes sociale woonwijken in de provincie Antwerpen. Centraal staat het idee van de ‘warme wijk’ die erin slaagt om individuele beperkingen collectief te overstijgen.

“Inbedding in een warme wijk geeft inclusief wonen een echte kans”, zegt afgevaardigd bestuurder Joris Bracquené van Zewopa. “Zo’n warme wijk ontstaat niet vanzelf, je moet die opbouwen. Dat zien we mee als onze opdracht. Dat doen we onder meer met een wijkcentrum, de combinatie van een dagcentrum en een multifunctioneel cultureel centrum. Kwetsbare mensen – ouderen, personen met een psychische kwetsbaarheid en mensen met een handicap – voeren er mee het beheer, doen er vrijwilligerswerk en activiteiten. Individuele ondersteuning gekoppeld aan collectieve inbedding, daar gaan we voor.”

“Zewopa is volop in ontwikkeling. In 2011 telden we 66 cliënten, vandaag tegen de 400, van wie 210 personen met een handicap. We hebben die verzesvoudiging gerealiseerd met nog

geen 50% meer middelen. Dankzij ons wijkmodel, dat steunt op de professionele hulp en vermaatschappelijking. Met het wijkcentrum trekken we naar de samenleving en tegelijk trekken we de samenleving binnen in zorg en welzijn. We besteden veel aandacht aan zingeving en empowerment, bijvoorbeeld door het medebeheer van de doelgroep.”

Kwaliteit van leven

“Elke warme wijk telt 2.000 tot 4.000 inwoners. Met die massa kan je de beperkingen van de doelgroep overstijgen in hun eigen, vertrouwde woonomgeving. We werken hiervoor samen met sociale huisvestingsmaatschappijen, maar ook met de reguliere woonmarkt. Een gemengde omgeving creëert de beste context.” “De persoonsvolgende financiering heeft deze ontwikkelingen een duw

in de rug gegeven, ook al waren we met Zewopa eerder al die weg ingeslagen. Vanuit een geloof in de ondersteuning die meer nadruk legt op de kwaliteit van leven dan alleen op de kwaliteit van de zorg. Natuurlijk is zorg belangrijk, maar ze mag het leven niet in de weg staan. Ze moet net prikkelen om meer aan het leven deel te nemen.”

“Wij streven met onze projecten naar autonoom wonen met 24/24 uur ADL-ondersteuning (ADL = activiteiten van het dagelijkse leven), mobiele interventies, vaste nachtondersteuning in een aantal projecten, maaltijden, individuele begeleiding, vervoer, een eigen verpleegkundige dienst en samenwerking met externe zorgaanbieders. Een wijkteam staat in voor de ondersteuning en de zorg en werkt hiervoor samen met welzijnsorganisaties, centra voor algemeen welzijn, thuiszorg en thuisverpleegkunde. We bieden zowel reguliere zorg als handicapspecifieke ondersteuning. We hebben met dit concept in februari 2019 de Top House Award gewonnen als inclusiebevorderend initiatief. Bij alles betrekken we de kwetsbare doelgroepen voor wie we werken.”

“De persoonsvolgende financiering is niet louter rozengeur en maneschijn, er zitten ook angels aan. Toch slagen we erin om méér te realiseren zonder dat de middelen evenredig gevolgd zijn. De vermaatschappelijking, maar ook de Rechtstreeks Toegankelijke Hulp (RTH), maakt mee het verschil. Het blijft een voortdurend evenwicht nastreven: zoveel mogelijk autonomie en individuele ondersteuning maar dan in de collectieve context van een wijk die de beperkingen overstijgt.” //

www.zewopa.be

foto: Rommy Severens